

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
Matúškova 21, 833 16 Bratislava

**Národný pohotovostný plán pre prípad podozrenia a výskytu
prioritného škodcu *Agrilus planipennis***

Predložil

Ing. Vladimír Urmanič
generálny riaditeľ ÚKSÚP

Schválil:

Ing. Richard Takáč
Minister pôdohospodárstva a rozvoja
vidieka SR

Bratislava, október 2025

OBSAH

Úvod.....	3
1. Zoznam skratiek a pojmy	4
2. Legislatíva	4
3. Popis <i>Agrilus planipennis</i>	5
4. Kompetencie orgánov rastlinolekárskej starostlivosti v oblasti kontroly výskytu škodcov ..	6
5. Prístup príslušných orgánov do priestorov profesionálnych prevádzkovateľov, iných príslušných prevádzkovateľov a fyzických osôb	9
6. Podozrenie z výskytu <i>Agrilus planipennis</i>	9
7. Postupy na zaznamenanie zistení výskytu <i>Agrilus planipennis</i>	10
8. Diagnostické laboratóriá	10
9. Potvrdenie výskytu <i>Agrilus planipennis</i>	11
10. Geografické určenie vymedzenej oblasti	12
11. Informovanie Komisie, ostatných členských štátov, dotknutých profesionálnych prevádzkovateľov a verejnosti o výskyte <i>Agrilus planipennis</i>	15
12. Dohľad a eradikácia	16
13. Rastlinolekárske opatrenia	16
14. Prieskumy vymedzených oblastí pre <i>Agrilus planipennis</i>	18
15. Zrušenie vymedzenej oblasti	19
16. Protokoly, v ktorých sú opísané metódy vizuálnych prehliadok, odberu vzoriek a laboratórneho testovania.....	19
17. Zásady odbornej prípravy a školení	19
18. Finančné zabezpečenie	20
19. Odškodnenie v prípade nariadenia rastlinolekárskeho opatrení.....	20
20. Platnosť	20
21. Zrušenie	21
Príloha č. 1.....	22
Obrazová príloha <i>Agrilus planipennis</i>	22
Príloha č. 2.....	25
Zoznam pomôcok pre prácu v teréne	25
Príloha č. 3.....	26
Možnosti ochrany.....	26

Úvod

Cieľom vypracovania a vyhlásenia vo Vestníku Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky Národného pohotovostného plánu pre prípad podozrenia a výskytu prioritného škodcu *Agrilus planipennis* je zabezpečiť rýchlú a účinnú reakciu v prípade podozrenia alebo potvrdenia výskytu prioritného škodcu *Agrilus planipennis* na území Slovenskej republiky. *Agrilus planipennis* patrí medzi prioritných škodcov Únie a na území Únie by spôsobil neprijateľný hospodársky, environmentálny či sociálny vplyv. Právny rámec na kontrolu škodcu *Agrilus planipennis* je obsiahnutý v legislatívnych predpisoch EÚ a v národnej legislatíve.

Prípravu národného pohotovostného plánu zabezpečil Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave. Národný pohotovostný plán je podľa potreby vyhodnocovaný a aktualizovaný.

Orgány štátnej správy v rastlinolekárskej oblasti podľa § 4 a 5 zákona č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 405/2011“) majú zákonné právomoci na zabezpečenie účinných, preventívnych, monitorovacích a eradikačných opatrení na uplatňovanie tohto národného pohotovostného plánu uvedené v príslušnej legislatíve EÚ a národnej legislatíve.

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave v súlade s § 4 písm. g) zákona č. 405/2011 predkladá Ministerstvu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky opatrenie na predchádzanie výskytu a rozšírenia škodlivého organizmu *Agrilus planipennis*. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky v súlade s § 3 písm. l) prvý bod zákona č. 405/2011 vyhlasuje vo Vestníku Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky opatrenie na predchádzanie výskytu a rozšírenia škodlivého organizmu *Agrilus planipennis*.

Na účely tohto národného pohotovostného plánu sa používajú pojmy uvedené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2031 o ochranných opatreniach proti škodcom rastlín, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 228/2013, (EÚ) č. 652/2014 a (EÚ) č. 1143/2014 a zrušujú smernice Rady 69/464/EHS, 74/647/EHS, 93/85/EHS, 98/57/ES, 2000/29/ES, 2006/91/ES a 2007/33/ES v platnom znení.

1. Zoznam skratiek a pojmy

Skratky:

EFSA - Európsky úrad pre bezpečnosť potravín

EPPO – Európska a stredozemská organizácia na ochranu rastlín

EÚ – Európska únia

MPRV SR – Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky

MŽP SR – Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

NLC – Národné lesnícke centrum

NPP – Národný pohotovostný plán

OOR – odbor ochrany rastlín Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho v Bratislave

SCoPAFF – Stály výbor pre rastliny, zvieratá, potraviny a krmivá, sekcia zdravie rastlín

SR – Slovenská republika

ÚKSÚP – Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave

ISPM č. 9 – medzinárodná norma pre rastlinolekárske opatrenia „Pokyny pre programy eradikácie škodlivých organizmov“ (ďalej len „norma ISPM č. 9“)

ISPM č. 14 - medzinárodná norma pre rastlinolekárske opatrenia „Uplatnenie integrovaných opatrení systémovému prístupu pri riadení rizika škodlivých organizmov“ (ďalej len „norma ISPM č. 14“)

ISPM č. 15 – medzinárodná norma pre rastlinolekárske opatrenia „Pokyny pre regulovaný obalový materiál v medzinárodnom obchode“ (ďalej len „norma ISPM č. 15“)

Pojmy:

a) „**špecifikované rastliny**“ sú rastliny *Chionanthus virginicus L.* a *Fraxinus L.* okrem plodov, semien, peľu a rastlín v tkanivových kultúrach;

b) „**špecifikované drevo a kôra**“ je drevo, samostatná kôra a iné predmety vyrobené z dreva a kôry druhov *Chionanthus virginicus L.* a *Fraxinus L.*;

c) „**delimitačný prieskum**“ je iteratívny postup používaný na stanovenie hraníc oblasti, ktorá je považovaná za oblasť napadnutú škodcom alebo za oblasť bez výskytu škodcu;

d) „**stromové lapáky**“ sú špecifikované rastliny, ktoré sú okrúžkované (čiastočne zbavené kôry a kambia) a používané na podporu včasného zistenia výskytu *Agilus planipennis*.

2. Legislatíva

- Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2024/434 z 5. februára 2024 o opatreniach na zabránenie usídleniu škodcu *Agilus planipennis* Fairmaire a jeho šíreniu na území Únie: (Ú. v. EÚ L, 2024/434, 6.2.2024) v platnom znení
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2031 z 26. októbra 2016 o ochranných opatreniach proti škodcom rastlín, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 228/2013, (EÚ) č. 652/2014 a (EÚ) č. 1143/2014 a zrušujú smernice Rady 69/464/EHS, 74/647/EHS, 93/85/EHS, 98/57/ES, 2000/29/ES, 2006/91/ES a 2007/33/ES: (Ú. v. EÚ L 317, 23.11.2016, s. 4 – 104) v platnom znení (ďalej len „nariadenie (EÚ) 2016/2031“)

- Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2019/2072 z 28. novembra 2019, ktorým sa stanovujú jednotné podmienky vykonávania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2031, pokiaľ ide o ochranné opatrenia proti škodcom rastlín, a ktorým sa zrušuje nariadenie Komisie (ES) č. 690/2008 a ktorým sa mení vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2018/2019: (Ú. v. EÚ L 319, 10.12.2019, s. 1 – 279) v platnom znení
- Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2019/1702 z 1. augusta 2019, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2031 zostavením zoznamu prioritných škodcov: (Ú. v. EÚ L 260, 11.10.2019, s. 8 – 10)
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/625 z 15. marca 2017 o úradných kontrolách a iných úradných činnostiach vykonávaných na zabezpečenie uplatňovania potravinového a krmivového práva a pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, pre zdravie rastlín a pre prípravky na ochranu rastlín, o zmene nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001, (ES) č. 396/2005, (ES) č. 1069/2009, (ES) č. 1107/2009, (EÚ) č. 1151/2012, (EÚ) č. 652/2014, (EÚ) 2016/429 a (EÚ) 2016/2031, nariadení Rady (ES) č. 1/2005 a (ES) č. 1099/2009 a smerníc Rady 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES a 2008/120/ES a o zrušení nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 854/2004 a (ES) č. 882/2004, smerníc Rady 89/608/EHS, 89/662/EHS, 90/425/EHS, 91/496/EHS, 96/23/ES, 96/93/ES a 97/78/ES a rozhodnutia Rady 92/438/EHS (nariadenie o úradných kontrolách): (Ú. v. EÚ L 95, 7.4.2017, s. 1 – 142) v platnom znení, (ďalej len „nariadenie o úradných kontrolách“)
- Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2016/159 zo 4. februára 2016, ktorým sa stanovujú postupy predkladania žiadostí o granty a žiadostí o platbu, ako aj súvisiacich informácií, pokiaľ ide o núdzové opatrenia proti škodcom rastlín podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 652/2014: (Ú. v. ES L 031 6.2.2016) v platnom znení
- Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2019/1715 z 30. septembra 2019, ktorým sa stanovujú pravidlá fungovania systému riadenia informácií pre úradné kontroly a jeho zložiek („nariadenie o IMSOC“): (Ú. v. ES L 261 14.10.2019) v platnom znení
- Zákon č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 405/2011“)
- Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“)
- Zákon č. 277/2023 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 227/2023“)

3. Popis *Agrilus planipennis*

Živočíšny druh patrí taxonomicky do triedy *Insecta* – hmyz, radu *Coleoptera* – chrobáky, čeľade *Buprestidae* – krasoňovité, rodu *Agrilus*.

3.1 Životný cyklus *Agrilus planipennis*

Vajíčka kladú samičky jednotlivo na kôru alebo v jej trhlínach. Jedna samička môže naklásať 68- 90 vajíčok. Vyliahnuté **larvy** prenikajú cez kôru do lyka, kde sa živia od polovice júna do polovice októbra. Dospelé larvy sú 26 – 32 mm dlhé, biele, skladajúce sa z 13-tich segmentov. Larvy prechádzajú štyrmi instarmami a v závislosti od klimatických podmienok sa vyvíjajú 1 – 2 roky. Po vyliahnutí začínajú larvy okamžite vytvárať chodbičku najskôr

v oblasti floému a ako postupne dospievajú, vytvárajú rozširujúce sa serpentínové chodbičky. Prezimujú dospelé larvy. **Kuklia** sa v apríli až v máji. Vyliahnuté **dospelé jedince** (imága) zostávajú pod kôrou 1-2 týždne a potom vyliezajú von cez kôru výletovými otvormi. Dospelé jedince sú 7,5-15 mm dlhé a 3,1 - 3,4 mm široké. Telo majú úzke a pretiahnuté medeno-zelenej farby s kovovým leskom. Oči majú veľké, nepravidelného tvaru a čiernej alebo medenej farby. Dospelé jedince sú aktívne v období od polovice mája do júla. Živia sa listím, aktívne sú v čase od 6 do 17 hodiny, a to najmä za teplých slnečných dní, v iné dni odpočívajú v trhlínach kôry alebo na listoch, kde sú aj v noci. Dospelé jedince žijú 2 – 3 týždne.

3.2 Symptomatické prejavy *Agrilus planipennis*

Prvým príznakom je žltnutie a opadávanie listov, ďalej larválne chodby v lyku naplnené trusom, výletové otvory v tvare písmena „D“ s priemerom asi 3 – 4 mm, neskôr aj odumieranie konárov i celých stromov. K úplnému odumretiu stromov dochádza obvykle po 3 rokoch od napadnutia, pri silnejšom napadnutí po 1 – 2 rokoch. Niekedy sa v mieste larválnych chodieb vytvorí kalusové pletivo v dĺžke 5 – 10 cm. *Agrilus planipennis* napáda aj zdravé rastliny, a to najrôznejšieho veku a veľkosti (dokonca aj stromy s priemerom kmeňa pod 5 cm). *Agrilus planipennis* spočiatku obsadzuje horné časti korún stromov.

4. Kompetencie orgánov rastlinolekárskej starostlivosti v oblasti kontroly výskytu škodcov

Zodpovednosť za kontrolu *Agrilus planipennis* na území SR má ÚKSÚP, ktorý úzko spolupracuje s NLC. Kontroly metodicky riadi a usmerňuje OOR (Sekcia poľnohospodárskych vstupov a kontroly) ÚKSÚP. Výkon kontroly v teréne vykonávajú oblastní rastlinolekárski inšpektori OOR ÚKSÚP a zamestnanci NLC.

4.1. MPRV SR:

- schvaľuje NPP,
- koordinuje úlohy jednotlivých zodpovedných orgánov v rámci svojej pôsobnosti,
- je koordinačným a rozhodujúcim orgánom v prípade sporov v rámci spolupráce s orgánmi v pôsobnosti Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky a Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

4.2. ÚKSÚP:

Po potvrdení výskytu *Agrilus planipennis*:

4.2.1 ÚKSÚP (vecne príslušný odbor ochrany rastlín)

- nariadi podľa § 9 ods. 2 zákona č. 405/2011 Z. z. v súlade s bodom 13 rastlinolekárske opatrenia zamerané na eradikáciu *Agrilus planipennis* pre vlastníkov alebo užívateľov pozemkov vo vymedzenej oblasti,
- vypracuje akčný plán podľa čl. 27 nariadenia (EÚ) 2016/2031,
- informuje Európsku komisiu a ostatné členské štáty o výskyte *Agrilus planipennis* a prijatých opatreniach.

4.2.2 Odbor ochrany rastlín:

a) *vedúci oddelenia vnútornej karantény:*

- koordinuje všetky činnosti súvisiace s týmto pohotovostným plánom,
- z dostupných podkladov určuje vymedzenú oblasť,
- zabezpečuje informovanosť profesionálnych prevádzkovateľov, verejnosti a orgánov verejnej správy vo vymedzenej oblasti,
- komunikuje s dotknutými subjektami, užívateľmi a vlastníkami pozemkov u ktorých bol zistený výskyt *Agrilus planipennis*,
- organizuje osobné stretnutia dotknutých subjektov, užívateľov a vlastníkov pôdy nachádzajúcich sa vo vymedzenej oblasti,
- zabezpečuje školenia pre osoby, ktoré sú, okrem rastlinolekárskejších inšpektorov, zapojené do prieskumu a odberu vzoriek,
- zhromažďuje podklady pre dodatočné finančné zabezpečenie úloh vyplývajúcich z tohto pohotovostného plánu,

b) *koordinátor prieskumov škodlivých organizmov:*

- vypracúva plány prieskumu a odberu vzoriek vo vymedzenej oblasti,
- zabezpečuje informovanosť verejnosti,
- spracúva informácie a podklady z terénnych kontrol,
- vypracúva mapy miest prieskumu vzorkovania a vymedzených oblastí,

c) *pracovník 1 oddelenia vnútornej karantény:*

- prijíma oznámenia z podozrenia na výskyt *Agrilus planipennis*,
- vypracúva rozhodnutia na eradikáciu výskytu *Agrilus planipennis*, ktoré v kópii zasiela na MŽP SR,
- spolupracuje pri určovaní vymedzenej oblasti,
- koordinuje kontrolu vykonania nariadených rastlinolekárskejších opatrení,

d) *pracovník 2 oddelenia vnútornej karantény:*

- zhromažďuje písomné dokumenty súvisiace s výskytom *Agrilus planipennis*,
- spolupracuje pri zabezpečení materiálneho vybavenia rastlinolekárskejších inšpektorov,

- zhromažďuje podklady pre zabezpečenie odškodnenia dotknutých subjektov,

e) *pracovník zastupujúci SR na zasadnutiach SCoPAFF:*

- zasiela správy o výskyte *Agrilus planipennis* a vydaných eradikačných opatreniach Komisii a členským štátom,
- v prípade potreby komunikuje s dotknutým štátom, do ktorého by zasiahla vymedzená oblasť *Agrilus planipennis*,
- komunikuje s Komisiou ohľadom odškodnenia dotknutých subjektov,

f) *vedúci oddelenia kontroly ochrany rastlín:*

- rozhoduje o presunoch rastlinolekárskejších inšpektorov do vymedzených oblastí v rámci SR za účelom vykonávania prieskumu a vzorkovania na *Agrilus planipennis*,
- zabezpečuje materiálne vybavenie rastlinolekárskejších inšpektorov.

g) *rastlinolekárske inšpektori:*

- vykonávajú v teréne prieskum a odber vzoriek *Agrilus planipennis*,
- poskytujú podklady na určenie vymedzenej oblasti.

4.2.3 Sekcia poľnohospodárskych vstupov a kontroly – riaditeľ:

- rozhoduje o zapojení inšpektorov z iných odborov Sekcie poľnohospodárskych vstupov a kontroly do prieskumu a vzorkovania vo vymedzených oblastiach *Agrilus planipennis*.

4.2.4. Odbor diagnostických laboratórií (Sekcia laboratórnych činností):

- prioritne vykonáva diagnostické rozbory vzoriek z vymedzenej oblasti na *Agrilus planipennis*,
- zabezpečuje materiálne vybavenie potrebné pre diagnostiku vysokých počtov vzoriek tak, aby sa zbytočne nepredlžoval čas diagnostiky.

4.3. NLC:

- pripravuje mapové podklady výskytu špecifikovaných drevín v lesných porastoch,
- pripravuje porastové mapy pre dotknuté územie s vyznačením jednotlivých zón,
- spolu-informuje užívateľov lesov v dotknutých oblastiach na území SR o výskyte *Agrilus planipennis* a zaradení porastov do zón,
- spolupracuje pri zabezpečovaní monitoringu a odberoch vzoriek *Agrilus planipennis* v lesných porastoch,

- do 30. 06. 2026 vytvorí a minimálne raz ročne bude aktualizovať databázu firiem zaoberajúcich sa ťažbou dreva a arboristikou, ktoré je potrebné osloviť pre potreby ochranných opatrení, pričom následne spolupracuje pri konkrétnom výbere subjektov na vykonanie rastlinolekárskeho opatrení.

5. Prístup príslušných orgánov do priestorov profesionálnych prevádzkovateľov, iných príslušných prevádzkovateľov a fyzických osôb

Podľa § 10 zákona č. 405/2011 Z. z. rastlinolekárskeho inšpektor je oprávnený vstupovať na pozemky a do prevádzkových priestorov, v ktorých sa rastliny, rastlinné produkty alebo iné predmety pestujú, vyrábajú, používajú, skladujú, uvádzajú na trh alebo sú v nich inak prítomné. Zároveň má rastlinolekárskeho inšpektor oprávnenie vstupovať do dopravných prostriedkov, ktorými sa prepravujú samotné rastliny, rastlinné produkty alebo iné predmety.

6. Podozrenie z výskytu *Agrilus planipennis*

Podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona č. 405/2011 sú osoby na úseku rastlinolekárskej starostlivosti povinné bezodkladne oznámiť OOR ÚKSÚP výskyt, rozširovanie alebo podozrenie z výskytu karanténnych škodcov Únie alebo príznaky napadnutia alebo poškodenia týmito škodlivými organizmami.

6.1 Opatrenia, ktoré musia ihneď prijať profesionálni prevádzkovatelia

Ak má profesionálny prevádzkovateľ podozrenie na výskyt karanténneho škodcu Únie *Agrilus planipennis* na rastlinách, rastlinných produktoch alebo iných predmetoch, ktoré sú pod kontrolou daného prevádzkovateľa, ihneď toto podozrenie oznámi OOR ÚKSÚP, aby tento prijal opatrenia v súlade s článkom 10 nariadenia 2016/2031. Profesionálny prevádzkovateľ v prípade potreby takisto ihneď prijme predbežné opatrenia s cieľom zabrániť usídleniu a šíreniu škodcu *Agrilus planipennis*.

6.2 Opatrenia, ktoré majú prijať osoby iné ako profesionálni prevádzkovatelia

Každá osoba iná ako profesionálny prevádzkovateľ, ktorá má odôvodnené podozrenie na výskyt karanténneho škodcu Únie *Agrilus planipennis*, ihneď oznámi túto skutočnosť OOR ÚKSÚP. Ak sa oznámenie nepodá písomne, OOR ÚKSÚP o ňom vyhotoví úradný záznam. Uvedená osoba poskytne informácie o tomto výskyte, ktoré má k dispozícii.

Osoba, ktorá podala oznámenie konzultuje s OOR opatrenia, ktoré je potrebné prijať na zabránenie šírenia *Agrilus planipennis* a jeho odstránenie z dotknutých rastlín, rastlinných produktov alebo iných predmetov a v náležitom prípade z priestorov danej osoby.

Hlásenie podozrenia výskytu škodcu *Agrilus planipennis* možno realizovať telefonicky na telefónnom čísle 02/59 88 03 45, e-mailom na ochrana@uksup.sk alebo písomne na adresu:

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
Odbor ochrany rastlín
Matúškova 21
833 16 Bratislava

Všetky nahlásené podozrenia z výskytu je potrebné prešetriť rastlinolekářskými inšpektormi ÚKSÚP resp. zamestnancami NLC. Okrem miesta podozrivého na výskyt je potrebné skontrolovať aj jeho bezprostredné okolie. Kontrola je zameraná na hostiteľov *Agrilus planipennis* v danej lokalite. Kontrolovaný je ich zdravotný stav a v prípade potreby sa odoberie vzorka na diagnostický rozbor. Z danej kontroly podá rastlinolekářský inšpektor podrobnú správu prostredníctvom Záznamu o vykonaní kontroly – A OOR ÚKSÚP.

V prípade oznámenia od iného členského štátu, že vymedzená oblasť zriadená týmto členským štátom zasahuje na územie SR, ÚKSÚP postupuje podľa konkrétnej situácie spôsobenej týmto oznámením a v súlade s týmto pohotovostným plánom.

7. Postupy na zaznamenanie zistení výskytu *Agrilus planipennis*

Aby sa potvrdila prítomnosť *Agrilus planipennis* je potrebné odobrať vzorku škodcu alebo časti napadnutého rastlinného materiálu (vrátane dreva). Vzorkujú sa podozrivé časti stromov, dreva alebo dreveného obalového materiálu, najlepšie aj s niektorým z vývojových štádií škodcu *Agrilus planipennis*. Odber vzorky rastlinolekářski inšpektori uskutočnia v závislosti od miesta výskytu počas celého roka, resp. počas vegetačného obdobia špecifikovaných rastlín. Odchyt dospelých jedincov uskutočnia prostredníctvom lapačov. Nakoľko ide o karanténny materiál, je potrebné zabezpečiť, aby bola vzorka zabalená tak, aby nedošlo k poškodeniu obalu a prípadnému ďalšiemu šíreniu *Agrilus planipennis*. Vzorka slúžiaca na rozbor musí byť označená identifikačnými údajmi, aby bolo možné vzorky v laboratóriu spárovať s informáciami uvedenými v priloženom Zázname o odbere vzorky, ktorý musí obsahovať najmenej: jedinečné číslo odberu, dátum odberu, miesto odberu vrátane GPS súradníc, typ výsadby, názov subjektu, z ktorého bola vzorka odobratá, v prípade odberu rastliny názov hostiteľa, príznakovosť a meno vzorkovateľa. Záznamy o odbere vzorky sú v písomnej aj/alebo elektronickej podobe v elektronickej systéme ÚKSÚP. Na účely mapovania miest prieskumu a miest vzorkovania sa využije elektronickej systéme NLC, ktorý umožní prístup všetkým rastlinolekářskými inšpektormi.

Prieskum a vzorkovanie vykonávajú aj ďalšie vyškolené osoby a iné fyzické osoby delegované na tieto činnosti v súlade s článkom 30 nariadenia o úradných kontrolách.

8. Diagnostické laboratóriá

Odobraté vzorky rastlín, rastlinných produktov, prípadne samotného škodcu akéhokoľvek vývinového štádia (usmrtené, prípadne živé, pri ktorých je nevyhnutné zabrániť náhodnému vypusteniu), sú zasielané do jednotlivých diagnostických laboratórií Sekcie laboratóřných činností ÚKSÚP na adresy:

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
Odbor diagnostických laboratórií
Referát karanténnej diagnostiky Bratislava
Majerská 326/47
900 41 Rovinka

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
Odbor diagnostických laboratórií
Referát karanténnej diagnostiky Košice
Letná 3

041 39 Košice

Diagnostické metódy

Pre stanovenie prítomnosti *Agrilus planipennis* v odobratých vzorkách sa používa EPPO Datasheet for *Agrilus planipennis* a EFSA Pest survey card for *Agrilus planipennis*.

Referenčné laboratória EÚ pre hmyz a roztoče:

konzorcium pod vedením French Agency for Food, Environmental and Occupational Health and Safety (ANSES)
Plant Health Laboratory, Entomology and Invasive Plants Unit
755 avenue du campus Agropolis
CS 30016, 34988 Montferrier-sur-Lez cedex
Francúzsko,

ktorého súčasťou je aj:

Austrian Agency for Health and Food Safety
AGES, Institute for Sustainable Plant Production
Spargelfeldstraße 191
1220 Viedeň
Rakúsko

9. Potvrdenie výskytu *Agrilus planipennis*

Po potvrdení výskytu *Agrilus planipennis* ÚKSÚP informuje dotknutý subjekt (a v prípade potreby NLC), v ktorom bol potvrdený výskyt škodcu o tomto výskyte a potrebe prijatia eradikačných opatrení. ÚKSÚP následne vypracuje akčný plán, ktorý musí vychádzať z NPP pre prípad podozrenia a výskytu *Agrilus planipennis*.

Po potvrdení výskytu *Agrilus planipennis*, ÚKSÚP zhromaždí tieto informácie:

- pravdepodobný pôvod *Agrilus planipennis*, ak je podozrenie, že pôvodcom ohniska je zásielka rastlín alebo rastlinných produktov,
- geografickú polohu daného výskytu vrátane akýchkoľvek abiotických faktorov, ktoré by mohli ovplyvniť ohnisko nákazy, napr. výskyt bol zaznamenaný na významnej dopravnej trase,
- mapovanie výskytu, ktoré zahŕňa zobrazenie infikovaných hostiteľov v danej lokalite s popisom (druh, štádium vývoja a pod.),
- kedy a ako bol *Agrilus planipennis* zistený a identifikovaný (vrátane fotografií),
- úroveň výskytu *Agrilus planipennis* a vývinové štádium,
- rozsah a dosah škôd,
- v závislosti od miesta výskytu – informácie o dovoze špecifikovaných rastlín a komodít do dotknutého subjektu za obdobie posledných 12 mesiacov,

- v závislosti od miesta výskytu – nedávny vývoz alebo presun špecifikovaných rastlín a komodít do iných subjektov z infikovaného subjektu,
- v závislosti od miesta výskytu – prístupnosť miesta pre mechanizáciu na likvidáciu špecifikovaných rastlín,
- pri zásielkach podrobné informácie o mieste pôvodu dovezeného tovaru.

10. Geografické určenie vymedzenej oblasti

Po potvrdení výskytu *Agrilus planipennis* rastlinolekárski inšpektori vykonajú delimitačný prieskum za účelom určenia zamorenej zóny a zistenia rozšírenia *Agrilus planipennis* na danom území.

Prieskum sa začína od potvrdeného napadnutého hostiteľa a pokračuje smerom von od neho.

10.1 Určenie vymedzenej oblasti

Na základe delimitačného prieskumu *Agrilus planipennis* OOR určí **vymedzenú oblasť**, ktorá pozostáva zo:

- **zamorenej zóny** vrátane napadnutých rastlín a všetkých špecifikovaných rastlín, ktoré môžu byť napadnuté v okruhu najmenej 100 m od napadnutých rastlín; a
- **nárazníkovej zóny** s polomerom aspoň 10 km od vonkajšieho okraja zamorenej zóny.

Delimitačný prieskum musí:

- a. vychádzať z usmernení EFSA k štatisticky spoľahlivým prieskumom výskytu *Agrilus planipennis* založených na vyhodnotení rizika a
- b. zahŕňať odber vzoriek z vetiev alebo iné vhodné metódy, pomocou ktorých sa dá zistiť výskyt *Agrilus planipennis* pred jeho vyľahnutím.

Určenie vymedzenej oblasti zohľadňuje vedecké zásady, biológiu *Agrilus planipennis* vrátane údajov o schopnosti migrácie, úrovni zamorenia, geografickej charakteristike oblasti, konkrétne rozšírenie špecifikovaných rastlín v danej oblasti a dôkazy preukazujúce usídlenie *Agrilus planipennis*.

V rámci vymedzených oblastí ÚKSÚP zvyšuje informovanosť verejnosti o hrozbe *Agrilus planipennis* a o opatreniach prijatých na zabránenie jeho ďalšiemu šíreniu mimo týchto oblastí. ÚKSÚP zabezpečí, aby široká verejnosť a profesionálni prevádzkovatelia boli informovaní o vymedzení vymedzených oblastí. Vymedzená oblasť vytvorená na základe výsledkov delimitačného prieskumu rastlinolekárskeho inšpektorov musí byť stanovená čo najskôr od zistenia pozitívneho výskytu minimálne s vyššie uvedenými rozmermi, nakoľko prioritou je zabránenie šíreniu *Agrilus planipennis* do ďalších lokalít. To si vyžaduje rýchlu reakciu od zistenia výskytu a rovnako aj dostatočný počet vyškolených osôb, ktorí v teréne zabezpečujú tieto kontroly.

Delimitačný prieskum sa začína od potvrdeného napadnutého hostiteľa a pokračuje smerom von od neho. Skontrolované musia byť všetky hostiteľské rastliny v okolí. Na urýchlenie

určenia vymedzenej oblasti môže ÚKSÚP v prípade potreby využiť aj snímkovanie dronmi pri dodržaní príslušných legislatívnych predpisov. ÚKSÚP môže rozhodnúť o zmenšení okruhu nárazníkovej zóny na základe informácií o rozsahu napadnutia, hustote špecifikovaných rastlín, pôvode a dobe trvania prieniku. V takom prípade bezodkladne oznámi toto zmenšenie Komisii a ostatným členským štátom a uvedie dôvody, ktoré k nemu viedli.

Vymedzená oblasť sa určí v prípade, ak:

- sa zistí výskyt živých alebo mŕtvych štádií *Agrilus planipennis* na hostiteľských rastlinách (napr. v type výsadby les, sad, verejná zeleň),
- sa zistia živé alebo mŕtve štádiá *Agrilus planipennis* na rastlinách určených na výsadbu, z ktorých *Agrilus planipennis* pochádza alebo by mohol pochádzať,
- sa odchytiť živé dospelé jedince *Agrilus planipennis* za okolností, keď dospelé jedince mohli uniknúť aj do okolia.

Vo vymedzenej oblasti sa vykonajú opatrenia, ktorých cieľom je zabránenie pohybu potenciálne napadnutého materiálu. K týmto opatreniam patrí zákaz pohybu nespracovaného dreva (vrátane palivového dreva, guľatiny, drevnej štiepky, odpadového dreva a pod.) a rastlín určených na výsadbu. Tento zákaz sa vzťahuje na pohyb uvedeného materiálu zo zamorenej zóny do nárazníkovej zóny a z nárazníkovej zóny do okolitých oblastí. Pohyb nespracovaného dreva mimo vymedzenú oblasť do najbližších určených registrovaných sušiarňí alebo spaľovní sa vykoná iba mimo letového obdobia *Agrilus planipennis* (september až apríl) s použitím insekticídnych sietí alebo po aplikácii insekticídov, autorizovaných alebo povolených podľa zákona č. 405/2011 Z. z. priamo na nespracované drevo. Po ošetrení je potrebné takéto drevo presunúť do iných drevospracujúcich prevádzok. Podobne štiepkované drevo sa môže presunúť mimo zamorenú zónu do iných drevospracujúcich prevádzok. Rastliny určené na výsadbu musia byť zlikvidované.

Ak sa v nárazníkovej zóne zistí prítomnosť *Agrilus planipennis*, ÚKSÚP bezodkladne určí novú vymedzenú oblasť zohľadňujúcu dané zistenie. Vo vymedzenej oblasti sa nesmú po dobu trvania obmedzení vysádzať nové rastliny hostiteľov. V prípade, že sa má vymedzená oblasť rozšíriť za hranice SR, ÚKSÚP okamžite informuje príslušnú národnú organizáciu na ochranu rastlín o tejto skutočnosti.

Vymedzené oblasti a zároveň aj ich zmeny, oznámi ÚKSÚP Komisii a ostatným členským štátom do jedného mesiaca odo dňa, keď sa zistila prítomnosť *Agrilus planipennis*. Akýkoľvek dôkaz poukazujúci na prítomnosť *Agrilus planipennis* v nárazníkovej zóne sa oznamuje bezodkladne Komisii a ostatným členským štátom.

10.2 Výnimky z určenia vymedzenej oblasti

ÚKSÚP sa môže rozhodnúť nezriaďovať vymedzenú oblasť, ak sú splnené všetky tieto podmienky:

- a) existujú dôkazy o tom, že *Agrilus planipennis* bol zavlečený do oblasti spolu s rastlinami alebo rastlinným materiálom, na ktorých resp. ktorom bol zistený, a uvedené rastliny boli napadnuté pred ich uvedením do príslušnej oblasti a nedošlo k rozmnožovaniu *Agrilus planipennis* alebo existujú dôkazy o tom, že ide o izolovaný nález, v prípade ktorého sa nepredpokladá, že povedie k usídleniu *Agrilus planipennis*;

b) na základe výsledkov osobitného preskúmania a prijatých eradikačných opatrení sa zistilo, že *Agrilus planipennis* sa neusídlil a jeho šírenie a úspešné rozmnožovanie nie je z dôvodu jeho biológie možné.

Ak ÚKSÚP využije výnimku z určenia vymedzenej oblasti, musí:

- a) prijať opatrenia na zabezpečenie rýchlej eradikácie *Agrilus planipennis* a na vylúčenie možnosti jeho šírenia;
- b) okamžite zvýšiť počet lapačov a frekvenciu, s akou sa lapače v tejto oblasti kontrolujú;
- c) okamžite zintenzívniť vizuálne prehliadky na zistenie prítomnosti dospelých jedincov *Agrilus planipennis* v kombinácii s odberom vzoriek z vetiev alebo inými vhodnými detekčnými metódami, pomocou ktorých sa dá zistiť výskyt *Agrilus planipennis* pred jeho vyliahnutím;
- d) počas aspoň jedného životného cyklu *Agrilus planipennis* plus jeden ďalší rok pravidelne a intenzívne počas letového obdobia *Agrilus planipennis* vykonávať prieskum oblasti širokej aspoň 1 km okolo napadnutých rastlín alebo miesta, kde sa *Agrilus planipennis* našiel;
- e) prešetriť pôvod *Agrilus planipennis* vysledovaním rastlín, dreva, kôry a iných predmetov spojených s *Agrilus planipennis* a ich prehliadkou na účely zistenia akýchkoľvek príznakov napadnutia vrátane odberu vzoriek z vetiev a cieleného deštruktívneho odberu vzoriek;
- f) zvyšovať povedomie verejnosti o hrozbe *Agrilus planipennis*; a
- g) prijať akékoľvek iné opatrenie, ktoré môže pomôcť eradikovať *Agrilus planipennis*, berúc do úvahy normu ISPM č. 9 a uplatňovanie integrovaného prístupu v súlade so zásadami stanovenými v norme ISPM č. 14.

10.3 Podmienky pre presun špecifikovaných rastlín v rámci územia EÚ

Z vymedzenej oblasti je akéhokoľvek premiestňovanie špecifikovaných rastlín zakázané.

Osobitné požiadavky sú stanovené v bode 26. prílohy VIII nariadenia 2019/2072 nasledovne:

1. Špecifikované rastliny možno premiestňovať iba za podmienky, že majú pôvod v oblasti, o ktorej je známe, že je bez výskytu *Agrilus planipennis* a ktorá sa nachádza vo vzdialenosti najmenej 100 km od najbližšej známej oblasti, kde bol úradne potvrdený výskyt *Agrilus planipennis*.

10.4 Podmienky pre presun špecifikovaného dreva v rámci územia EÚ

Z vymedzenej oblasti je akéhokoľvek premiestňovanie špecifikovaného dreva zakázané.

Osobitné požiadavky sú stanovené v bodoch 27.-28. prílohy VIII nariadenia 2019/2072 nasledovne:

1. Špecifikované drevo s pôvodom v oblasti, ktorá sa nachádza vo vzdialenosti menej než 100 km od najbližšej známej oblasti, kde bol úradne potvrdený výskyt *Agrilus planipennis*

okrem dreva vo forme:

- štiepok, triesok, pilín, hoblín, zvyškov a odpadu z dreva získaných úplne alebo čiastočne z týchto stromov,
- dreveného obalového materiálu vo forme debien, debničiek, kliebok, bubnov a podobných obalov, jednoduchých paliet, skriňových paliet a ostatných nakladacích plošín, káblových bubnov, prekladov bez ohľadu na to, či sa skutočne používajú na prepravu predmetov všetkých druhov, okrem prekladov podopierajúcich zásielky dreva, ktoré sú vyrobené z dreva rovnakého typu a kvality ako drevo v zásielke a ktoré spĺňajú rovnaké rastlinolekárske požiadavky EÚ ako drevo v zásielke, ale vrátane dreva, ktoré si nezachovalo svoj prirodzený obľý povrch, nábytku a iných predmetov vyrobených z nespracovaného dreva.

Takéto špecifikované drevo musí byť sprevádzané rastlinným pasom, ktorý potvrdzuje, že:

- a) bola odstránená kôra a minimálne 2,5 cm vrstva vonkajšej drevnej beli v zariadení, ktoré je na to oprávnené a ktoré je pod dohľadom národnej organizácie na ochranu rastlín, alebo
 - b) drevo sa podrobilo ionizujúcemu žiareniu na dosiahnutie minimálnej absorbovanej dávky 1 kGy v celom objeme dreva.
2. Špecifikované drevo vo forme štiepok, triesok, pilín, hoblín, zvyškov a odpadu z dreva získaných úplne alebo čiastočne zo špecifikovaných rastlín.

Takéto drevo možno premiestňovať iba za podmienky, že má pôvod v oblasti, o ktorej je známe, že je bez výskytu *Agrilus planipennis* a ktorá sa nachádza vo vzdialenosti najmenej 100 km od najbližšej známej oblasti, kde bol úradne potvrdený výskyt *Agrilus planipennis*.

10.5 Podmienky pre presun oddelenej kôry a predmetov vyrobených zo špecifikovaných rastlín v rámci územia EÚ

Z vymedzenej oblasti je akéhokoľvek premiestňovanie kôry a predmetov zo špecifikovaných rastlín zakázané.

Osobitné požiadavky sú stanovené v bode 29. prílohy VIII nariadenia 2019/2072 nasledovne:

1. Kôru a predmety z kôry možno premiestňovať iba za podmienky, že majú pôvod v oblasti, o ktorej je známe, že je bez výskytu *Agrilus planipennis* a ktorá sa nachádza vo vzdialenosti najmenej 100 km od najbližšej známej oblasti, kde bol úradne potvrdený výskyt *Agrilus planipennis*.

11. Informovanie Komisie, ostatných členských štátov, dotknutých profesionálnych prevádzkovateľov a verejnosti o výskyte *Agrilus planipennis*

Ak je úradne potvrdená prítomnosť *Agrilus planipennis* na území SR ÚKSÚP zabezpečí:

1. informovanie Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR,

2. informovanie Komisie a ostatných členských štátov o výskyte prioritného škodcu *Agrilus planipennis* v súlade s nariadením o IMSOC. Správa obsahuje minimálne počty a lokality s výskytom *Agrilus planipennis* vrátane máp, počtu napadnutých rastlín, rastlinných produktov a iných predmetov, ktoré boli identifikované, ovzorkované a testované, ako aj samotné výsledky laboratórnych testov. Taktiež je potrebné oznámiť Komisii a ostatným členským štátom opatrenia, ktoré boli prijaté a ktoré sa rozhodla SR prijať na eradikáciu *Agrilus planipennis*. Podobne sa postupuje aj v prípade zistenia výskytu v ďalšej oblasti, kde výskyt *Agrilus planipennis* predtým nebol známy. Vymedzené oblasti a zároveň aj ich zmeny oznámi ÚKSÚP Komisii a ostatným členským štátom do jedného mesiaca odo dňa, keď sa zistila prítomnosť *Agrilus planipennis*. Akýkoľvek dôkaz poukazujúci na prítomnosť *Agrilus planipennis* v nárazníkovej zóne sa Komisii a ostatným členským štátom oznamuje bezodkladne,
3. informovanie verejnosti o opatreniach, ktoré prijal a ktoré plánuje prijať, a o všetkých opatreniach, ktoré majú prijať príslušné kategórie profesionálnych prevádzkovateľov alebo iné osoby,
4. organizovanie pravidelných stretnutí, ktorých cieľom je riešiť aktuálny stav šírenia *Agrilus planipennis*, prijaté opatrenia, financovane, zvyšovanie povedomia o výskytoch a pod.

12. Dohľad a eradikácia

V prípade, že sa počas prieskumov vymedzenej oblasti nezistia napadnuté hostiteľské rastliny a nie sú ani žiadne dôkazy o možnej prítomnosti *Agrilus planipennis* situácia sa vyhodnotí tak, že sa *Agrilus planipennis* nemohol ďalej šíriť do prostredia, ÚKSÚP pristúpi k **dohľadu** nad miestom výskytu. Takéto miesto je potrebné niekoľkokrát v priebehu roka skontrolovať, pričom prieskumy sa vykonávajú v oblasti s polomerom 5,0 km od miesta výskytu. Pri tomto intenzívnom prieskume sa vykonávajú kontroly každého hostiteľa vrátane využitia lapačov. Tie sa nainštalujú v okolí miesta výskytu a pravidelne raz za dva týždne sa skontrolujú. Tento prieskum a dotknutý subjekt sú pod stálou rastlinolekárskou kontrolou najmenej 3 roky.

V prípade, že sa počas prieskumov **nezistia príznakové rastliny**, ale existuje vysoká pravdepodobnosť, že sa dospelé jedince *Agrilus planipennis* rozšírili do okolitého prostredia, je potrebné vykonávať prísnejší dohľad nad miestom výskytu, ktorý je popísaný v časti 14. „Prieskumy vymedzených oblastí pre *Agrilus planipennis*“. Po stanovení vymedzených oblastí je potrebné vykonávať ich každoročné pravidelné kontroly.

V prípade, že sa počas prieskumov **zistia príznakové rastliny**, je potrebné vykonať eradikáciu.

13. Rastlinolekárske opatrenia

V prípade potvrdenia výskytu *Agrilus planipennis* ÚKSÚP rozhodnutím nariadi rastlinolekárske opatrenia, ktoré musí prijať a realizovať osoba, ktorá je užívateľom dotknutých pozemkov s napadnutými rastlinami alebo zaobchádza s dotknutým tovarom. Vykonalenie opatrení sa musí zabezpečiť rýchlo a účinne. Preto je dôležitá vzájomná komunikácia vo fáze prípravy rozhodnutia medzi ÚKSÚP a dotknutým subjektom ohľadom reálnych možností

vykonania potrebných opatrení z hľadiska materiálneho vybavenia a finančného krytia. V prípade výskytu u profesionálneho prevádzkovateľa, dostane subjekt pokyny s predbežnými opatreniami ešte pred zaslaním rozhodnutia, ktorých cieľom je znížiť riziko šírenia *Agrilus planipennis*. Rozhodnutie sa zasiela dotknutému subjektu a rastlinolekárskemu inšpektorovi spolu s termínom vykonania opatrení. Subjekt zabezpečí mechanizáciu na likvidáciu rastlín, zlikviduje napadnuté rastliny a drevo a zabezpečí čistenie a dezinfekciu mechanizácie na vlastné náklady. Ak subjekt dané opatrenia nevykoná, zabezpečí ich vykonanie ÚKSÚP na náklady daného subjektu. Na zabezpečenie mechanizácie na likvidáciu rastlín, ich čistenie a dezinfekciu nie je potrebné vyhlásovať výberové konanie, ale ich možno realizovať priamym zadaním, čo zabezpečí ÚKSÚP v spolupráci s NLC. Stroje, zariadenia a služby na likvidáciu rastlín (pilčícke služby, spracovanie dreva, spaľovne) sa prednostne získavajú na miestnej úrovni.

Opatrenia je potrebné vykonať pod dohľadom rastlinolekárskeho inšpektora,, prípadne pri rozsiahlejších opatreniach rastlinolekárske inšpektor vykoná kontrolu po ukončení realizácie uložených opatrení. Z následnej kontroly je potrebné spísať záznam s podrobným popisom vykonaných opatrení.

Rastlinolekárske opatrenia zamerané na eradikáciu:

ÚKSÚP po počiatočnom vymedzení oblasti a súbežne s delimitačnými prieskumami prijme všetky tieto opatrenia:

- a) okamžité vyrúbanie napadnutých rastlín a rastlín vykazujúcich príznaky napadnutia na úrovni zeme, pričom sa prijímú všetky potrebné preventívne opatrenia, aby sa zabránilo šíreniu *Agrilus planipennis*;
- b) okamžité vyrúbanie všetkých špecifikovaných rastlín na úrovni zeme v okruhu najmenej 100 m okolo zamorenej zóny a dôkladné vyšetrenie týchto špecifikovaných rastlín na akékoľvek príznaky napadnutia, s výnimkou prípadov, keď sa napadnuté rastliny našli mimo letovej aktivity *Agrilus planipennis*, v takom prípade sa vyrúbanie a odstránenie špecifikovaných rastlín musia vykonať včas pred začiatkom ďalšieho obdobia letovej aktivity *Agrilus planipennis*;
- c) odstránenie, vizuálna kontrola a bezpečné zneškodnenie rastlín vyrúbaných v súlade s písmenami a) a b), pričom sa prijímú všetky potrebné preventívne opatrenia, aby sa zabránilo šíreniu *Agrilus planipennis* počas výrubu a po ňom;
- d) vizuálnu kontrolu a bezpečnú likvidáciu dreva a kôry spojených s napadnutím, pričom sa prijímú všetky potrebné preventívne opatrenia, aby sa zabránilo šíreniu *Agrilus planipennis*;
- e) zákaz akéhokoľvek premiestňovania špecifikovaných rastlín, dreva a kôry z vymedzenej oblasti;
- f) preskúmanie pôvodu napadnutia spätným vysledovaním rastlín, dreva, kôry a iných predmetov spojených s napadnutím a ich preskúmanie na účely zistenia akýchkoľvek príznakov napadnutia, vrátane odberu vzoriek z konárov a cieľeného deštruktívneho odberu vzoriek;
- g) v prípade potreby nahradenie špecifikovaných rastlín inými nenáchylnými druhmi rastlín;

- h) zákaz výsadby nových špecifikovaných rastlín na voľnom priestranstve v oblasti uvedenej v písmene b), s výnimkou prítomnosti stromových lapákov;
- i) v prípade, že sa používajú stromové lapáky, tieto sa musia pravidelne kontrolovať a musia sa pred ďalším obdobím letovej aktivity *Agrilus planipennis* preskúmať a zničiť;
- j) zvyšovanie povedomia verejnosti o hrozbe *Agrilus planipennis* a opatreniach prijatých na zabránenie jeho zavlečenia na územie Únie a jeho šírenia na území Únie vrátane podmienok týkajúcich sa premiestňovania špecifikovaných rastlín, dreva a kôry z vymedzenej oblasti;
- k) v prípade potreby špecifické opatrenia na riešenie osobitných situácií alebo komplikácií, ktoré možno odôvodnene očakávať, že zabránia, sťažia alebo oddialia eradikáciu, najmä tie, ktoré súvisia s dostupnosťou a primeranou eradikáciou všetkých rastlín, ktoré sú napadnuté alebo v prípade ktorých existuje podozrenie, že boli napadnuté, bez ohľadu na to, kde sa nachádzajú, či ide o verejné alebo súkromné vlastníctvo alebo bez ohľadu na osobu či subjekt, ktoré sú za ne zodpovedné;
- l) akékoľvek iné opatrenie, ktoré môže prispieť k eradikácii *Agrilus planipennis* v súlade s normou ISPM č. 9 a k uplatneniu systémového prístupu podľa princípov stanovených v norme ISPM č. 14.

ÚKSÚP môže rozhodnúť o rozšírení okruhu výrubu stromov uvedeného v bode b) na základe informácií o rozsahu napadnutia, hustote špecifikovaných rastlín, pôvode a/alebo dobe trvania prieniku *Agrilus planipennis*.

Výnimku z eradikácie uvedenej v písm. b) pre rastliny osobitnej hodnoty udelí ÚKSÚP v prípade, že dospeje k záveru, že vyrúbanie nie je v prípade obmedzeného počtu jednotlivých rastlín vhodné z dôvodu ich osobitnej sociálnej, kultúrnej alebo environmentálnej hodnoty, tieto jednotlivé rastliny podliehajú mesačnému individuálnemu preskúmaniu na účely zistenia akýchkoľvek príznakov napadnutia. V takýchto prípadoch sa prijímajú alternatívne opatrenia k vyrúbaniu, ktorými sa zabezpečí vysoká úroveň ochrany, aby sa zabránilo akémukoľvek možnému šíreniu *Agrilus planipennis* z uvedených rastlín.

14. Prieskumy vymedzených oblastí pre *Agrilus planipennis*

Vo vymedzených oblastiach vykonávajú rastlinolekárski inšpektori každoročné prieskumy uvedené v článku 19 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2016/2031 s cieľom zistiť prítomnosť *Agrilus planipennis*, pričom zohľadnia informácie uvedené v karte prieskumu škodcov.

Koncepcia prieskumu musí byť v súlade so všeobecnými usmerneniami pre štatisticky spoľahlivé prieskumy a prieskumy založené na riziku a so schémou prieskumu a systémom odberu vzoriek, ktoré sa používajú pri detekčných prieskumoch, aby bolo možné identifikovať aspoň s 95 % spoľahlivosťou výskyt *Agrilus planipennis* na úrovni 1%.

Prieskum sa začína od potvrdeného napadnutého hostiteľa a pokračuje smerom von od neho. Skontrolovaní musia byť všetci hostitelia v okolí s polomerom 10 km od vonkajšej hranice zamorenej zóny, ktorá má polomer 100 m. Do týchto intenzívnych prieskumov

sú zahrnutí všetci rastúci hostitelia, ktorí majú priemer kmeňa väčší ako 1,5 cm a tiež všetko drevo hostiteľa vyskytujúce sa v tomto okolí.

Prieskum je potrebné vykonávať aj v korunách stromov v časti konárov s priemerom 5- 8 cm, ktoré sú náhodne spílené, odkôrnené a následne dôsledne skontrolované na výskyt chodbičiek spôsobených *Agrilus planipennis*.

Predpokladaný počet lapačov a vzoriek sa určí pomocou štatistického nástroja RIBESS+.

Hranica medzi zamorenou a nárazníkovou zónou sa v teréne monitoruje feromónovými lapačmi, ktoré je potrebné inštalovať v dostatočnej vzdialenosti od seba. Tieto feromónové lapače je potrebné pravidelne kontrolovať a ich vzorky včas vyhodnocovať. Hranice zamorenej a nárazníkovej zóny sa v prípade zistenia nového výskytu v nárazníkovej zóne musia prehodnotiť a ich veľkosť sa stanoví na základe ďalších prieskumov.

Hostiteľov vo vymedzených oblastiach je potrebné pravidelne kontrolovať, a to v optimálnom časovom období. Tieto kontroly sa zamerajú na symptomatické prejavy, napr. na zmenu sfarbenia listov a ich predčasný opad, či výletové otvory.

15. Zrušenie vymedzenej oblasti

Vymedzená oblasť sa môže zrušiť, ak sa na základe prieskumov nezistí *Agrilus planipennis* vo vymedzenej oblasti aspoň počas štyroch po sebe nasledujúcich rokov.

16. Protokoly, v ktorých sú opísané metódy vizuálnych prehliadok, odberu vzoriek a laboratórneho testovania

V metodickom pokyne – „Metodický pokyn zisťovania výskytu karanténnych škodcov Únie a ostatných vybraných škodcov“, ktorým sa pri terénnych prehliadkach riadia rastlinolekárski inšpektori, sú použité nasledovné protokoly:

- PM 9/014 (1) *Agrilus planipennis*: procedures for official control,
- Pest survey card on *Agrilus planipennis*.

Všetky kontroly, odbery vzoriek, diagnostiku a aj všetky náklady je potrebné riadne zdokumentovať.

17. Zásady odbornej prípravy a školení

Rastlinolekárski inšpektori OOR a zamestnanci NLC absolvujú pravidelné každoročné zaškolenie ohľadom prieskumu a opatrení týkajúcich sa kontroly *Agrilus planipennis*. V prípade pozitívneho výskytu *Agrilus planipennis* a následného potrebného zvýšenia počtu osôb na vykonávanie kontrol v teréne, poverení zamestnanci OOR vykonajú neodkladné zaškolenie ďalších fyzických osôb na účely vykonávania prieskumu.

Okrem toho ÚKSÚP zverejňuje informačné letáky a vykonáva odborné prednášky zamerané na prioritných škodcov Únie, s cieľom zvyšovať informovanosť obyvateľstva ohľadom ochrany rastlín pred karanténymi škodcami Únie. Verejnú stránku má ku všetkým informáciám prístup cez internetovú stránku ÚKSÚP www.uksup.sk.

18. Finančné zabezpečenie

Každoročné pravidelné prieskumy, vzorkovanie a diagnostika sú hradené z bežného rozpočtu ÚKSÚP. V prípade zistenia výskytu *Agrilus planipennis* a následného uplatňovania tohto pohotovostného plánu v praxi je potrebné finančne zabezpečiť všetky činnosti s tým súvisiace, a to finančné zabezpečenie pre:

- a) personál – mzdové náklady zamestnancov ÚKSÚP, prípadne ďalších zamestnancov zamestnaných na dobu určitú pre zabezpečenie plnenia úloh v krízových situáciách, sú kryté z rozpočtových zdrojov MPRV SR. V prípade nedostatku personálu ÚKSÚP deleguje činnosti na fyzické osoby v súlade s článkami 31 a 32 nariadenia o úradných kontrolách,
- b) materiálové vybavenie, spotrebný materiál, diagnostické testovanie, náklady na vykonanie opatrení (stroje a zariadenia použité pri likvidácii), náklady za služby, náklady za zvyšovanie informovanosti a povedomia a ostatné nevyhnutné náklady (ubytovanie, strava a pod.) – tieto náklady sú kryté z rozpočtových zdrojov MPRV SR,
- c) ÚKSÚP do 30 pracovných dní od potvrdenia výskytu *Agrilus planipennis* predloží na MPRV SR výpočet predpokladaných nákladov na eradikačné opatrenia, v prípade akýchkoľvek zmien vo veľkosti vymedzenej zóny a s tým súvisiacou zmenou výšky predpokladaných nákladov na eradikáciu sú notifikované čo najskôr aby malo MPRV SR dostatok času na zabezpečenie finančných prostriedkov.

19. Odškodnenie v prípade nariadenia rastlinolekárskeho opatrenia

MPRV SR môže odškodniť dotknuté subjekty za škody spôsobené výskytom karanténneho škodcu podľa zákona č. 277/2023 a platnej a účinnej schémy štátnej pomoci. Dotknutým subjektom sa môžu vyplatiť náklady na odškodnenie za hodnotu zničených rastlín, rastlinných produktov alebo iných predmetov podliehajúcich opatreniam uvedeným v článku 17, článku 28 ods. 1, článku 29 ods. 1 a článku 30 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2016/2031 v medziach trhovej hodnoty, ktorú by takéto rastliny, rastlinné produkty a iné predmety mali, pokiaľ by neboli dotknuté uvedenými opatreniami; prípadná zostatková hodnota sa od odškodnenia odpočítava.

Odškodnenie hospodárskych subjektov alebo majiteľov je oprávnené len v prípade, ak opatrenia boli vykonané pod dohľadom rastlinolekárskeho inšpektorov ÚKSÚP.

20. Platnosť

Tento národný pohotovostný plán sa uplatňuje od 1. januára 2026.

Pohotovostný plán sa vyhodnotí a aktualizuje vždy, keď to bude potrebné na jeho prispôsobenie súčasným predpisom a vývoju rizika na území SR.

21. Zrušenie

Vestník MPRV SR č. 21/2023 z 19. septembra 2023 - 59. Národný pohotovostný plán pre prípad podozrenia a výskytu prioritného škodcu *Agrilus planipennis* sa zrušuje.

Obrazová príloha *Agrilus planipennis*

Agrilus planipennis (AGRLPL) - <https://gd.eppo.int>

Dospelý jedinec *Agrilus planipennis*

(Zdroj: <https://gd.eppo.int/taxon/AGRLPL/photos>)

Agrilus planipennis (AGRLPL) - <https://gd.eppo.int>

Požerky pod kôrou spôsobené činnosťou larvy *Agrilus planipennis*

(Zdroj: <https://gd.eppo.int/taxon/AGRLPL/photos>)

Agrilus planipennis (AGRLPL) - [https://gd.eppo](https://gd.eppo.int)

Výletový otvor dospelých jedincov v tvare písmena D, ktorý je charakteristický pre všetky druhy *Agrilus* spp.

(Zdroj: <https://gd.eppo.int/taxon/AGRLPL/photos>)

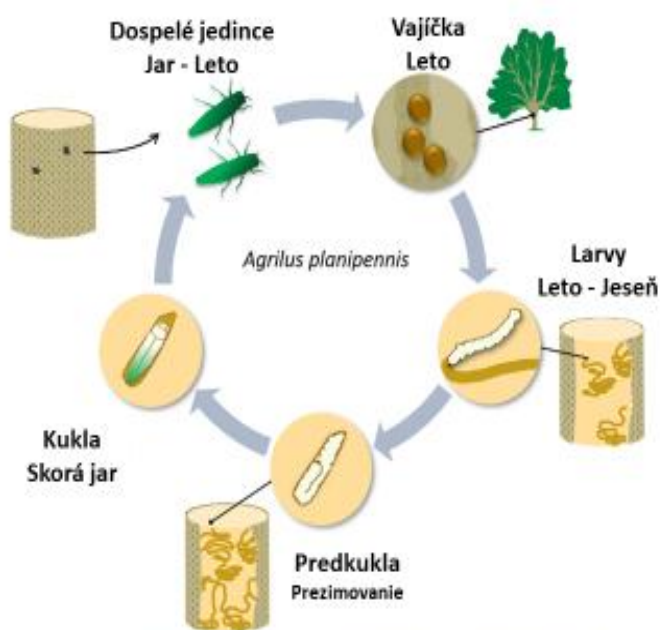

Agrilus planipennis (AGRLPL) - <https://gd.eppo.int>

Larva *Agrilus planipennis*

(Zdroj: <https://gd.eppo.int/taxon/AGRLPL/photos>)

Životný cyklus *Agrilus planipennis*:

© Ignazio Graziopoli/Forest Entomology Lab University of Kentucky

Jednoročný životný cyklus *Agrilus planipennis*. Populácie s dvojročným životným cyklom prezimujú prvý rok ako larvy a druhý rok ako predkukly.

Zoznam pomôcok pre prácu v teréne

- záhradnícke nožnice,
- nôž, sekerka, vrták,
- záhradnícka pílka,
- pinzeta,
- lopatka,
- ďalekohľad s dostatočným zväčšením,
- lupa,
- sprej na označovanie vzorkovaných stromov,
- uzatvárateľné vrecká veľkosti podľa potreby,
- plastové uzatvárateľné nádoby, napr. fľaštičky, skúmavky,
- vhodné dezinfekčné prostriedky (etanol, Savo a pod.),
- plastové nádoby so smrtiacou látkou pre hmyz (formaldehyd) tzv. smrtičky,
- lepkové doštičky alebo feromónové lapače hmyzu,
- samolepiaca žltá páska s označením rastlinolekárskej kontroly,
- truhlica veľkosti cca 120x50x50 cm, prípadne iných rozmerov, ktorá sa uzatvorí natesno a slúži na prenos vzorky dreva z terénu do laboratórnych priestorov,
- prípadne ďalšie vhodné a potrebné pomôcky.

Možnosti ochrany

Mechanická ochrana

Pre zabránenie pohybu napadnutého materiálu sa používajú najmä mechanické metódy eradikácie *Agrilus planipennis*. K týmto metódam patrí **odkôrňovanie** kmeňov s odstránením aj 2,5 cm vrstvy dreva a **štiepkovanie**, kedy najväčšie častice nesmú presahovať 2,5 cm.

Fyzikálna ochrana

Ošetrenie teplom, pri ktorom by mala byť dosiahnutá teplota jadra dreva 56°C po dobu minimálne 30 nepretržitých minút (norma ISPM č.15).

Chemická ochrana

Vo svete sa využívajú rôzne chemické metódy ochrany, ktoré majú rôzne formy zamerania a použitia. Jednou z metód je injekčná stromová prípravkami s účinnými látkami, ktorými sú imidacloprid (Imicide Mauget capsules), emamectin benzoate (TREEäge Arborjet tree-IV alebo quickjet) a azadirachtin (TreeAzin and Azasol), ktoré je možné použiť preventívne alebo v počiatočných štádiách napadnutia. Niektoré prípravky účinkujú aj počas viacerých rokov a sú toxické aj pre dospelé jedince (emamectin benzoate), iné nie sú pre imága také smrteľné, avšak zhoršujú plodnosť a sú toxické pre mladé larvy (azadirachtin). Chemická ochrana je pri správnom použití efektívna a je vhodné ju využiť najmä vtedy, keď je nevyhnutné prepravovať rizikóvu drevnú hmotu. Využiť je možné len prípravky na ochranu rastlín v SR autorizované alebo povolené podľa zákona č. 405/2011 Z. z. Problémom je stále menšie množstvo autorizovaných prípravkov, ktoré je možné použiť na lesné dreviny, akou je aj jaseň.

Biologická ochrana

Vtáky radu d'at'otvaré (*Piciformes*) sú považované za predátorov imág a lariev. Nie je však možné očakávať, že by boli schopné zastaviť šírenie *Agrilus planipennis*.

Cerceris fumipennis je druh ôs, ktoré lovia a teda sa živia chrobákmi z čeľade krasoňovité. Prítomnosť ôs môže znamenať aj prítomnosť *Agrilus planipennis*.